

Kulturní relativismus

Adriana Vilímová

Relativismus jako takový lze popsat jako velmi široké spektrum názorů a postojů, které obvykle netvoří žádný soudržný systém. Kulturní relativismus můžeme chápat jako teoreticko-metodologický přístup v rámci výzkumu kulturních jevů, při které se vychází z předpokladu, že jednotlivé kultury jsou jedinečnými sociokulturními systémy, které lze popsat a pochopit pouze v kontextu jejich vlastních norem, hodnot, zvyků a idejí.

Kulturní relativismus byl nastolen jako dogma (=výslovné tvrzení, o němž se v dané oblasti nebo v určitém společenství příliš nepochybuje) antropologem Franzem Boasem, který byl jednou z nejvlivnějších postav v dějinách antropologie. Poprvé se o kulturním relativismu zmínil ve svém článku „The limitations of the Comparative Method of Anthropology“. Podstatou kulturního relativismu je pohlížet na různé kultury objektivně a v nezaujatém slova smyslu, respektovat odlišné kultury a mít snahu jim porozumět.

Kulturní relativismus však přichází z mnohými morálními riziky. V mnohých případech totiž nahlíží na odlišné kultury s přehnanou tolerancí a odpouští jim témata ohrožující například lidské zdraví. Ideálním příkladem je například ženská obřízka, kanibalismus (=pojídání lidského masa) či infanticida (= zabíjení dětí ze strachu, že je nebudu moci uživit). V takovýchto případech si klademe otázku, zda máme k takovýmto jevům přistupovat relativistickým přístupem nebo je odsoudit jako nemorální.

V současné antropologii se kulturní relativismus ubírá dvěma směry, a to radikálním a umírněným.

Radikální kulturní relativismus, který též můžeme nazvat extrémním, odmítá jakékoliv hodnocení výsledků výzkumu odlišných kultur a rezignuje na možnost stanovení obecných zákonitostí kulturního vývoje. Umírněný kulturní relativismus vychází z konstatování jedinečnosti různých kultur, ale zároveň připouští formulaci určitých obecných zákonitostí jejich vývoje.

Zcela opačným přístupem kulturního relativismu je etnocentrismus. Je interpretován jako postoj, který za správnou normu identifikuje vlastní kulturní zvyky. Dále ho lze chápat taky jako posuzování odlišných kultur měřítky své vlastní kultury, protože právě svou kulturu považuje za tu jedinou správnou a adekvátní.

Hrabáková, Ludka. Kulturní relativismus a pluralita kultur jako princip multikulturní výchovy [online]. *PHILOSOPHICAL E-JOURNAL OF CHARLES UNIVERSITY*, 2007 [citováno 07.05.2023]. Dostupné z: <http://userweb.pedf.cuni.cz/paideia/index.php?sid=2&lng=cs&lsn=10&jid=13&jcid=107>

Kulturní relativismus. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie*, 2015 [cit. 07.05.2023]. Dostupný z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Kulturn%C3%AD_relativismus